herpy

GEKONY

Bauer's chameleon gecko

Eurydactylodes agricolae

Eurydactylodes agricolae to mały, smukły wspinacz z lasów północno-zachodniej Nowej Kaledonii, o oliwkowo- lub mszystozielonej, ziarnistej łuskowatej skórze i żółtych znaczeniach przy pysku i na kończynach. Źle znosi upał, ale nie jest trudny w utrzymaniu w chłodnym, wilgotnym i gęsto obsadzonym roślinami terrarium.

Rodzina: Diplodactylidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**5-6 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**Za dnia i o zmierzchu**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**18-24 °C**
Temperatura w nocy	**16-20 °C**
Wilgotność	**60-90%**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady i gotowa karma**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**18-36 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**5-7**
Inkubacja	**60-120 dni** przy 22-25 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Bliski zagrożenia (NT)**

O gatunku

Eurydactylodes agricolae jest jednym z czterech gatunków rodzaju *Eurydactylodes*, który występuje wyłącznie w Nowej Kaledonii. Jest mały i smukły, a dorosłe osobniki osiągają do 6 cm długości od pyska do kloaki. Z ogonem mierzy około 10 cm. Łuski nadają skórze szorstki, ziarnisty wygląd. Ubarwienie jest oliwkowo- lub mszystozielone, z rzucającymi się w oczy żółtymi znaczeniami przy pysku oraz na kończynach przednich i tylnych, a przez grzbiet i ogon mogą biec ciemnozielone pręgi.

Gatunek został opisany w 2001 roku przez Friedricha Wilhelma Henkela i Wolfganga Böhmego na podstawie zwierząt z miejsca położonego ok. 20 km na północ od Koumac. Epitet gatunkowy *agricolae* honoruje amerykańskiego herpetologa Aarona M. Bauera: Bauer oznacza po niemiecku rolnika, a po łacinie to *agricola*. Gatunek był wcześniej mylony z *Eurydactylodes vieillardi*. Obecnie figuruje na Czerwonej liście IUCN jako bliski zagrożenia (NT).

W terrariach gatunek jest znacznie rzadszy niż *Correlophus ciliatus* i *Rhacodactylus auriculatus*. Jest szybki i delikatny i choć może przyzwyczaić się do spokojnego brania na rękę, to przede wszystkim zwierzę do obserwowania. Żyje prawdopodobnie 10-15 lat. Ogon nie odrasta po odrzuceniu, więc nigdy go nie chwytaj.

Występowanie i środowisko

Eurydactylodes agricolae występuje wyłącznie na głównej wyspie Grande Terre w Nowej Kaledonii, w południowo-zachodniej części Oceanu Spokojnego. Gatunek znany jest z północno-zachodniej części wyspy, a miejsce typowe leży ok. 20 km na północ od Koumac. Odnotowane stanowiska leżą w tym samym rejonie, mniej więcej między 19,7 a 20,8 stopnia szerokości geograficznej południowej.

Zasięg jest więc niewielki. Dokładne granice i wielkość populacji nie są znane. IUCN ocenia gatunek jako bliski zagrożenia.

> **Naturalny zasięg:** Nowa Kaledonia.

ŚRODOWISKO

Eurydactylodes agricolae żyje na drzewach i krzewach w lasach i zaroślach do wysokości około 1000 m n.p.m. Rodzaj zamieszkuje wilgotny las deszczowy od nizin po średnie wysokości oraz gęste maki, czyli zwarte zarośla krzewiaste rozpowszechnione w Nowej Kaledonii. Zwierzęta siedzą tam na cienkich gałązkach, pnączach i szerokich liściach, zwykle kilka metrów nad ziemią.

Lasy są wilgotne, z gęstym listowiem, które gekon wykorzystuje jako kryjówkę, a jego ubarwienie sprawia, że trudno go dostrzec wśród kory, porostów i liści. Temperatury i wilgotności powietrza w miejscu występowania nie mierzono.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Jednego dorosłego osobnika *Eurydactylodes agricolae* lub parę można trzymać w terrarium o wymiarach co najmniej 30 × 30 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość), a wyższe jest zawsze lepsze. Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, ponieważ gatunek żyje na drzewach i dużo się wspina. Trio skorzysta na nieco większej przestrzeni. Młode najlepiej czują się w małych, prostych plastikowych pojemnikach, w których łatwo kontrolować pokarm, odchody i linienie.

Urządź terrarium dużą liczbą cienkich gałązek i pnączy na różnych wysokościach, płaskimi kawałkami kory korkowej i małymi rurami korkowymi, za którymi gekon może się schować. Gęsta roślinność jest ważna, czy to żywe rośliny, takie jak epipremnum, bromelie i małe figowce, czy sztuczne. Kora korkowa pomaga też przy linieniu. Dobrze sprawdza się podłoże z ziemi, włókna kokosowego i drobnej kory storczykowej z warstwą liści na wierzchu, które można zrobić bioaktywne, natomiast ręcznik papierowy łatwo utrzymać w czystości u młodych i podczas kwarantanny.

Terrarium musi mieć dobrą wentylację z drobną siatką, ponieważ zwierzęta są bardzo małe i mogą uciec przez ledwie widoczne szczeliny. Dokładnie sprawdź pokrywę, łączenia i powierzchnie wentylacyjne, a najlepiej wybierz pokrywę z zamkiem.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

TEMPERATURA

Eurydactylodes agricolae pochodzi z lasów o umiarkowanej temperaturze i źle znosi upał. Utrzymuj w dzień 18-24 °C; zwierzęta dobrze radzą sobie w zwykłej temperaturze pokojowej. W nocy temperatura może spaść do 16-20 °C. Miejsce do wygrzewania nie jest potrzebne, a w całym terrarium może panować mniej więcej ta sama temperatura.

Unikaj dłuższych okresów powyżej 25-26 °C. Ponad 26 °C wywołuje stres, a temperatury około 28 °C lub wyższe mogą być śmiertelne. Ustaw terrarium z dala od okien i źródeł ciepła i kontroluj temperaturę w upalnych okresach, ewentualnie z wentylatorem w pomieszczeniu.

Jeśli zimą temperatura w pokoju spada w nocy poniżej 16 °C, pomóc może słaba mata grzewcza na bocznej ściance, sterowana termostatem. Nigdy nie używaj żarówek grzewczych ani spotów. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym, najlepiej w kilku miejscach terrarium.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza u *Eurydactylodes agricolae* powinna być umiarkowana do wysokiej i zmieniać się w ciągu doby. Celuj w 60-70 % w ciągu dnia i 80-90 % po wieczornym zraszaniu. Zraszaj ścianki i rośliny drobną mgiełką, tak aby gekon mógł pić krople, i pozwól terrarium częściowo przeschnąć między zraszaniami. Stale mokre warunki prowadzą do infekcji dróg oddechowych, pleśni i bakterii.

Gekon pije głównie krople z liści i ścianek, ale bardzo płytka miseczka ze świeżą wodą, wymienianą codziennie, to dobre dodatkowe zabezpieczenie. Miseczka musi być tak płytka, by mały gekon nie mógł się w niej utopić. Nie zastępuje ona jednak zraszania, a młode muszą zdążyć się napić przy każdym zraszaniu.

Jeśli nie udaje ci się utrzymać wilgotności, możesz zakryć część siatkowej pokrywy, dodać więcej żywych roślin lub zimą, gdy centralne ogrzewanie wysusza powietrze, zraszać częściej. Higrometr pokaże, czy rytm jest zachowany.

OŚWIETLENIE I UVB

Eurydactylodes agricolae jest aktywny w dzień i o zmierzchu i chętnie wygrzewa się pod światłem UVB. Zapewnij stały rytm dobowy z 10-14 godzinami światła.

UVB nie jest bezwzględnie konieczne. Zwierzęta bez UVB są równie zdrowe i rozmnażają się równie dobrze, ale można też polecić słabe światło UVB w strefie Fergusona 1 (indeks UV 0,0-0,7), np. świetlówkę 2 %. Jeśli wybierzesz UVB, użyj słabej świetlówki nad jedną stroną terrarium i zapewnij dużo cienia oraz gęste listowie. Jeśli nie stosujesz UVB, oprószaj owady wapniem z witaminą D3.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Podstawą żywienia *Eurydactylodes agricolae* jest gotowa sproszkowana karma dla owocożernych gekonów nowokaledońskich, którą rozrabia się na gładką papkę. Podawaj ją w małej miseczce lub nakrętce od butelki, bo zwierzęta są bardzo małe, najlepiej zamocowanej wysoko. Unikaj karm o dużej zawartości tłuszczu i wapnia, ponieważ rodzaj jest prawdopodobnie na nie wrażliwy. Podawaj świeżą papkę co drugi lub trzeci dzień, a resztki usuwaj po dobie.

Żywe owady nie są bezwzględnie konieczne, ale zwierzęta hodowlane lepiej się czują i składają więcej jaj, gdy dostają owady raz lub dwa razy w tygodniu: muszki owocówki i najmniejsze świerszcze dla młodych, małe świerszcze, nimfy karaczana dubia lub małe larwy muchy czarnej dla dorosłych. Owady nie mogą być szersze niż odstęp między oczami zwierzęcia, bo zbyt duże są ignorowane. Oprószaj je wapniem z witaminą D3, a raz w miesiącu podawaj multiwitaminę.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Eurydactylodes agricolae jest mały, szybki i delikatny i przede wszystkim jest zwierzęciem do obserwowania. Przy odrobinie cierpliwości może przyzwyczaić się do krótkiego, spokojnego brania na rękę. Daj nowemu zwierzęciu 3-4 tygodnie spokoju na aklimatyzację i odczekaj z braniem na rękę, aż zacznie spokojnie jeść. Trzymaj ręce nisko nad łóżkiem lub kanapą i pozwól zwierzęciu swobodnie przechodzić z dłoni na dłoń, zamiast je przytrzymywać.

Nigdy nie chwytaj za ogon. Ogon nie odrasta.

Młode najlepiej trzymać pojedynczo, ponieważ mogą walczyć. Dorosłe można trzymać pojedynczo, w parze lub jako samca z jedną lub dwiema samicami, jeśli terrarium jest wystarczająco duże i ma wiele kryjówek. Nigdy nie trzymaj razem dwóch samców. Samice zwykle dobrze się dogadują, ale mogą podgryzać sobie nawzajem ogony, więc wypatruj ugryzień, odrzuconych ogonów i zwierząt, które nie dostają dość pokarmu. Więcej niż dwie samice na jednego samca oznacza mniej jaj.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U *Eurydactylodes agricolae* płeć staje się wyraźnie widoczna dopiero u dorosłych zwierząt. Samce mają wyraźne zgrubienie hemipenisów u nasady ogona i dobrze widoczne, często żółte i woskowate pory na udach. Samicom brakuje obu tych cech. U młodych jest to trudniejsze. Samcom pory mogą pojawić się już po 2-3 miesiącach i wtedy można je dostrzec przez lupę, ale samice mogą mieć podobne fałszywe pory. Pory samic nie mają jednak żółtego, woskowatego czopa i są zgrupowane w małym rombowym wzorze, zamiast ciągnąć się przez całe udo.

Z rozmnażaniem poczekaj, aż zwierzęta będą miały co najmniej półtora roku, a samica osiągnie odpowiednią masę lub złoży niezapłodnione jaja. Dojrzałość płciowa następuje po 1,5-3 latach. Zbyt wczesne rozmnażanie może prowadzić do wypadnięcia hemipenisa u samca i problemów ze składaniem jaj u samicy. Najbezpieczniej jest poczekać dłużej.

GODY I KOPULACJA

Pary lub tria *Eurydactylodes agricolae* mogą przebywać razem przez cały rok, a przy dobrej opiece i żywieniu chętnie się rozmnażają. Rozród ma charakter sezonowy: składanie jaj zaczyna się wiosną (luty-kwiecień), słabnie od października do grudnia i ustaje w chłodnych miesiącach zimowych.

Okres spoczynku trwający dwa do trzech miesięcy, z krótszymi dniami (poniżej 12 godzin światła) i nieco niższą temperaturą, np. 20-22 °C, wstrzymuje rozród. Następnie wraca się do normalnej długości dnia i temperatur, aby ponownie pobudzić zwierzęta. Podczas kopulacji samiec gryzie samicę w kark, a oba zwierzęta mogą wydawać dźwięki. Samiec może też drgać ciałem, głową lub ogonem. To normalne. Jeśli łączysz nowego samca z samicą, pilnuj, żeby nie była traktowana zbyt brutalnie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica *Eurydactylodes agricolae* składa dwa jaja naraz i kolejne zniesienie co trzy do czterech tygodni w sezonie, łącznie około 5-7 zniesień w roku. Samica zakopuje jaja, często dość głęboko, i nierzadko widać, gdzie kopała.

Umieść w terrarium pojemnik do składania jaj o głębokości co najmniej 10 cm i wypełnij go mieszanką w połowie torfowca i w połowie wermikulitu, zawsze wilgotną, ale nie ociekającą wodą. Samice często składają jaja poza pojemnikiem, ale zwykle są to jaja słabej jakości. Przez cały sezon podawaj samicy wapń i owady i pilnuj, żeby nie traciła na wadze. Problemy ze składaniem jaj, gdy jajo utknie, mogą dotknąć samice z niskimi rezerwami wapnia lub tłuszczu i wymagają weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.

INKUBACJA

Wyjmij jaja *Eurydactylodes agricolae* i umieść je w małym pojemniku z wilgotnym, ale nie mokrym wermikulitem lub podobnym podłożem. Co cztery do siedmiu dni otwieraj pokrywkę, aby sprawdzić jaja i wymienić powietrze. Nie pozwól, by podłoże wyschło, i unikaj stojącej wody.

W temperaturze 22-25 °C wyklucie następuje po 60-120 dniach, najczęściej po 70-90 dniach. Nie udokumentowano, czy płeć zależy od temperatury inkubacji.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode *Eurydactylodes agricolae* utrzymuje się tak jak dorosłe, ale z nieco większą starannością. Trzeba je regularnie zraszać, aby mogły pić krople, ponieważ małe zwierzęta szybko się odwadniają. Z drugiej strony zbyt mokre warunki i słaba wentylacja są równie niebezpieczne, bo prowadzą do infekcji dróg oddechowych. Zadbaj więc o dobrą cyrkulację powietrza, aby terrarium mogło przeschnąć między zraszaniami.

Trzymaj młode w małych, prostych pojemnikach z ręcznikiem papierowym, cienkimi gałązkami, sztucznymi roślinami i kawałkiem kory korkowej jako pomocą przy linieniu. Co drugi dzień podawaj im świeżą sproszkowaną karmę w małych porcjach, a od czasu do czasu muszki owocówki lub najmniejsze świerszcze. Trzymaj młode pojedynczo i regularnie je waż. Jeśli młode nie przybiera na wadze, powinien szybko obejrzeć je weterynarz z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów u *Eurydactylodes agricolae* wynika z niewłaściwych warunków. Typowe błędy to:

- Zbyt wysoka temperatura. Gatunek jest bardzo wrażliwy na ciepło, a około 28 °C lub więcej może być śmiertelne. Utrzymuj terrarium w chłodzie i z dala od okien oraz źródeł ciepła.
- Zbyt niska wilgotność i za mało wody, zwłaszcza u młodych. Prowadzi to do odwodnienia, przywierających resztek wylinki i zwierząt, które marnieją.
- Zbyt duża wilgotność i słaba wentylacja. Stale mokre warunki i stojące powietrze prowadzą do infekcji dróg oddechowych, pleśni i bakterii. Pozwól terrarium przeschnąć między zraszaniami.
- Niedobór wapnia i witaminy D3. Prowadzi do metabolicznej choroby kości (MBD). Oprószaj owady wapniem i stosuj D3 lub słabe UVB, jeśli zwierzę nie otrzymuje D3 w inny sposób.

- Problemy ze składaniem jaj u samic o słabych rezerwach wapnia lub tłuszczu. Szybko skontaktuj się z weterynarzem, jeśli samica jest wyraźnie chora i nie może złożyć jaj.
- Odrzucone ogony po braniu na rękę lub walkach. Nie odrastają.

Zdrowe zwierzę jest czujne, ma jasne oczy i pełne ciało bez widocznych żeber i kości miednicy. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, przez dłuższy czas nie chce jeść, jest osowiały lub ma niewyjaśnione plamy albo przebarwienia. Małe gekony szybciej podupadają na zdrowiu niż duże. Zawsze myj ręce przed i po dotykaniu zwierząt lub terrarium, ponieważ gady mogą przenosić salmonellę.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.